

Lausunto

1 (2)

6.2.2026

Dnro 235/08.00.02/2022

Viite: lausuntopyyntöne 2.1.2026

Paltamon kunta

paltamon.kunta@paltamo.fi

Lausunto Paltamon Hukkalansalon tuulivoimapuiston osayleiskaavan ehdotuksesta (2)

Paltamon kunta on pyytänyt Kainuun liitolta lausuntoa Hukkalansalon tuulivoimapuiston osayleiskaavan ehdotuksesta (2). Voimalasijoitteluun on tehty muutoksia ensimmäisen kaavaehdotuksen nähtävillälön jälkeen. Kaava-alueen raja- ja voimalamäärä on säilynyt samana, mutta voimalasijoittelua on muutettu usean voimalan osalta.

Ilmatar Paltamo Oy suunnittelee tuulivoimapuistoa Paltamon kunnan pohjoisrajalle. Yleiskaava-alueen pinta-ala on noin 2920 hehtaaria. Yleiskaavan pinta-ala on pienentynyt kaavaluonnosvaiheessa, jolloin kaava-alueen pinta-ala oli 3 444 hehtaaria. Yleiskaava mahdollistaa enintään 19 tuulivoimalan rakentamisen. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 310 metriä ja yksikköteho noin 6–10 megawattia (MW), jolloin hankkeen kokonaisteho olisi arviolta noin 114–190 MW. Ulkoisen sähkönsiirron osalta jatkosuunnitteluun on valikoitunut Osmankajärven eteläpuolitse kulkeva 110 kV voimajohtovaihtoehto. Kainuun liitto on antanut lausunnon osayleiskaavan luonnoksesta 25.11.2023 ja osayleiskaavan ensimmäisestä kaavaehdotuksesta 31.3.2025. Hankkeeseen on toteutettu myös ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA-menettely). Kainuun liitto on lausunut YVA-arviointiohjelmasta 2.8.2022 ja YVA-selostuksesta 29.11.2023.

Osayleiskaavaehdotus

Kainuun liitto toteaa, että lausunnoilla olevassa osayleiskaavaehdotuksessa (2) on otettu huomioon pääosin Kainuun liiton ensimmäisestä kaavaehdotuksesta antaman lausunnon keskeiset huomiot.

Osayleiskaavaehdotuksen kaavaselostuksessa 10.14.2 Yleiskaavan suhde maakuntakaavaan -kappaleessa todetaan, että suunnittelualueella on varaukset turvetuotantoon soveltuvista alueista. Kainuun liitto toteaa tarkennuksena, että suunnittelualueella sijaitsee maakuntakaavassa

osoitettuja turvetuotantoon soveltuvia suoalueita tu-1 (alueen erityisominaisuutta kuvaava osa-aluemerkintä, ei aluevaraus).

Osayleiskaavaehdotuksen kaavaselostuksen sivulla 227 alkaa tekstiosuus otsikolla: "Hankkeen suhde Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035:n tuulivoiman rakentamista koskeviin yleisiin suunnittelumääräyksiin". Kainuun liitto toteaa, että otsikon alla olevan tekstin sisältö koskee kuitenkin Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 tuulivoimaloiden alueen osa-aluemerkinnän kuvausta, eikä koko maakuntakaava-alueelle annettuja yleisiä suunnittelumääräyksiä. Lisäksi Kainuun liitto toteaa tarkennuksena, että osayleiskaavaehdotuksen kaavaselostuksessa sivulla 227–228 todetut "määräykset" ovat maakuntakaavamerkinnän kuvausta, ei varsinaisia maakuntakaavamääräyksiä.

Kainuun liitto pyytää tarkistamaan osayleiskaavan kaavaselostukseen Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 annetut tuulivoimaloiden alueiden suunnittelumääräykset. Kaavaselostuksessa olisi hyvä tarkentaa, miten koko maakuntakaava-alueelle annetut yleiset suunnittelumääräykset ja merkintäkohtaiset suunnittelumääräykset ovat vaikuttaneet kaavaratkaisuun tai mahdollisesti sen toteutettavuuteen ja muutoksiin, esimerkiksi puolustusvoimien kehittämistarpeiden ja toimintaedellytysten turvaamiseen.

Hukkasalon tuulivoimapuiston osayleiskaavoituksessa on otettu Kainuun voimassa oleva maakuntakaavoitus huomioon. Osayleiskaavan kaavaratkaisut eivät ole ristiriidassa maakuntakaavan keskeisten tavoitteiden ja periaatteiden kanssa.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa kaavaehdotuksesta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus, suunnittelujohtaja

Marilla Viitanen, vs. maankäyttöasiantuntija

Jakelu Paltamon kunta, kirjaamo

Tiedoksi Kainuun liitto, kirjaamo

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
040 722 0900

<https://kainuunliitto.fi>
2496992-4

6.2.2026
Dnro 7/08.00.01/2026

Viite: lausuntopyyntöne 9.1.2025

OMEXOM
sari.laivonen@omexom.com
Puunaulakatu 13
28100 PORI

LAUSUNTO KAJAVE OY:N 110 KV VOIMAJOHTOHANKKEESTA KURIMO-SAARIKYLÄ, SUOMUSSALMI

Kajave Oy:lle voimajohtosuunnittelua tekevä OMEXOM on pyytänyt Kainuun liiton lausuntoa Kajave Oy:n 110 kV:n voimajohtohankkeesta Kurimo-Saarikylä sekä johdon sijoituksesta. Kainuun liiton lausunto tullaan liittämään voimajohdon lunastuslupahakemukseen.

Kajave Oy aikoo rakentaa Suomussalmelle uuden Kurimo-Saarikylä 110 kV voimajohdon, jonka pituus on noin 61,9 km. Uudella johdolla parannetaan Suomussalmen alueen sähkönjakelun toimitusvarmuutta sekä siirtokapasiteettia, ja taataan näin jakelualueelle häiriöttömämpi sähkön jakelu niin vika- kuin huoltotilanteissa.

Voimajohtoalueen leveys on 46 metriä, joka käsittää 26 metriä leveän johtoaukean sekä tämän molemmin puolin 10 metriä leveät reunavyöhykkeet. Johdolla käytettävä pylvästyppi on pääasiassa harustettu teräsputkiylvä. Kajave Oy tulee hakemaan voimajohdolle lunastuslupaa, jolla johdon vaatima käyttöoikeusalue voidaan perustaa tarvittavien kiinteistöjen alueelle.

Voimajohtohankkeesta laaditusta ympäristöselvityksestä (11.11.2024) saatujen lausuntojen perusteella on voimajohdon reittiä muutettu. Vuoden 2025 aikana on muuttuneelta voimajohtoreitiltä laadittu luontoselvitysten täydennys (30.9.2025), selvitys Natura-arvioinnin tarpeellisuudesta (27.10.2025), voimajohtolinjan arkeologinen täydennysinventointi (19.12.2025), kartat ympäristökohteista (11.12.2025 ja kohteista laaditut ympäristökohdekortit (17.12.2025).

Aiemmin Sitema Oy on pyytänyt lausuntopyynnössään 7.10.2024 Kainuun liiton näkemystä Kurimo-Saarikylä voimajohtohankkeesta ja sen toteutumisen vaikutuksista.

Kurimo-Saarikylä 110 kV voimajohtohanke

Voimajohtohankkeen valmistelun yhteydessä laaditut selvitykset antavat selkeät ja havainnolliset tiedot voimajohdon rakentamisen vaikutuksista, voimajohdon sijainnista sekä ohjeet ympäristökohteiden huomioon ottamisesta.

Kainuun voimassa olevassa maakuntakaavoituksessa Kurimo-Saarikylä 110 kV voimajohtohankkeeseen liittyviä sähkönsiirtoyhteyksiä käsitellään Kainuun maakuntakaavassa 2020 (vahvistettu valtioneuvostossa 29.4.2009) ja Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 (hyväksytty maakuntavaltuustossa 16.12.2019). Voimajohtojen kaavamerkintöjen sijainnit perustuvat maakuntakaavojen laatimisen aikaisiin tietoihin ja sidosryhmäyhteistyöhön. Maakuntakaavassa osoitettavien voimajohtojen yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja toteutusta ohjataan mahdollisesti yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja erityislainsäädännöllä.

Kainuun maakuntakaavan 2020 periaatteena on täydentää olemassa olevaa maakunnallista 110 kV:n sähköverkostoa niin, että sähköhuollon varmuus kasvaa. Uudet 110 kV:n sähköjohdot on merkitty ohjeellisina maakuntakaavaan kaavamerkinnällä ohjeellinen pääsähköjohto 110 kV. Maakuntakaavassa uusi 110 kV pääsähköjohtovaraus on osoitettu välille Ämmänsaari-Kiannanniemi.

Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 uusi 110 kV:n pääsähköjohdon yhteystarve osoitetaan Suomussalmella Kiannanniemi-Saarikylä välille. Yhteystarvemerkinä on jatkoyhteys Kainuun maakuntakaavassa 2020 osoitetulle ohjeelliselle pääsähköjohdolle Ämmänsaari-Kiannanniemi.

Ohjeellisen pääsähköjohdon ja pääsähköjohdon yhteystarpeen perusteena maakuntakaavassa ovat mahdollinen kaivostoiminta ja tuulivoimatuotanto. Maakuntakaavassa on annettu yhteystarvemerkinä suunnittelumääräys: "Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa uudet pääsähköjohdot on pyrittävä sijoittamaan samaan tai olemassa olevan johtokäytävän yhteyteen".

Kurimo-Saarikylä 110 kV voimajohtohanke sijoittuu pääosin Kainuun maakuntakaavassa 2020 osoitetulle maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle M. Maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle on maakuntakaavassa annettu suunnittelumääräys. M-aluetta voidaan käyttää alueen pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasi haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös erityislainsäädännön ohjaamana muihin tarkoituksiin.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 (hyväksytty maakuntavaltuustossa 12.12.2023, kuulutettu voimaan 6.3.2024, ei

lainvoimainen) on annettu koko maakuntakaava-alueelle energian siirtoa koskevia yleisiä suunnittelumääräyksiä:

”Energiatuotantoalueita suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota energian siirtoyhteyksien järjestämiseen. Lähekkäin sijoittuvien energiatuotantoalueiden liittäminen voimansiirtoverkkoon on ensisijaisesti pyrittävä keskittämään yhteiseen johtokäytävään ja yhteispylväisiin, yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa.

Energiansiirtoyhteyksiä suunniteltaessa on otettava huomioon kyseisen energiansiirtohankkeen sekä eri energiantuotanto- tai -siirtohankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti asutukseen, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia”.

Kainuun maakuntakaavoituksessa on annettu maakuntakaava-alueelle myös muita yleisiä suunnittelumääräyksiä, esimerkiksi muinaisjäännöksiä ja muuta arkeologista kulttuuriperintöä sekä poronhoitoaluetta, jotka tulee ottaa huomioon voimajohtohankkeen suunnittelussa.

Kainuun liitto toteaa, että Kurimo-Saarikylä 110 kV voimajohtohankkeen valmistelussa on otettu Kainuun maakuntakaavoitus huomioon. Hankkeella toteutetaan edellä mainittuja maakuntakaavoissa osoitettuja pääsähköjohtojen kaavamerkintöjä tarkentuneilla suunnitteluperiaatteilla huoltovarmuusnäkökohdat huomioiden.

Kainuun liitto toteaa, että Kurimo-Saarikylä 110 kV voimajohtohanke ei vaikeuta Kainuun maakuntakaavoituksen toteuttamista eikä ole ristiriidassa maakuntakaavoituksen keskeisten tavoitteiden eikä periaatteiden kanssa.

Kainuun liitolla ei ole muuta lausuttavaa voimajohtohankkeesta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Martti Juntunen
maankäyttöasiantuntija

Jakelu OMEXOM, Sari Laivonen

Tiedoksi Kainuun liitto, kirjaamo

Kainuun liitto

Kauppakatu 1
87100 Kajaani
040 722 0900
<https://kainuunliitto.fi>
2496992-4

Kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi poronhoitolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Kainuun liitto kiittää mahdollisuudesta jättää pyynnöstä asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi poronhoitolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Kainuun liiton puolesta lausun seuraavaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi poronhoitolakia, maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annettua lakia, porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annettua lakia ja sakon täytäntöönpanosta annettua lakia. Esitän huomioita vain poronhoitolaista.

Osa Kainuusta kuuluu poronhoitoalueeseen. Kainuun liitolle on tärkeää, että porotalous ja maakunnan muut elinkeinot (esimerkiksi matkailu, tuulivoima ja muut uusiutuvan energian investoinnit sekä kaivostoiminta) voivat toimia rinnakkain.

Kainuun kannalta merkityksellistä lakimuutoksessa olisi paliskunnan velvollisuus laatia laidun- ja käyttösuunnitelma. Lakimuutos muuttaisi tältä osin dokumentointia aiempia laidunalueita koskevia selvityksiä painavammaksi, koska suunnitelman laatiminen olisi pakollista. Hallituksen esityksen luonnonvaiheessa Kainuun liitto lausui huolensa siitä, että laidun- ja käyttösuunnitelmat saattaisivat muodostaa ristiriitoja muulle mahdolliselle maankäytölle, esimerkiksi tuulivoimalle. Hallituksen esityksessä todetaan sivulla 31, ettei suunnitelmilla olisi sitovaa vaikutusta muuhun maankäyttöön, mitä voidaan pitää Kainuun liiton esittämän huolen näkökulmasta hyvänä asiana. Hallituksen esityksessä todetaan, että suunnitelmat voisivat toimia apuna ja ohjaavana työkaluna poronhoidolle aiheutuvien vaikutusten arvioinnissa niissä suunnittelu- ja neuvotteluprosesseissa, jotka koskevat muun

maankäytön kuten erilaisten luonnonvara- ja infrastruktuurihankkeiden ja poronhoidon yhteensovittamista.

Hallituksen esityksestä ei selvästi käy ilmi, vaikuttaako jatkossa pakollinen laidun- ja käyttösuunnitelma maanomistajien oikeuksiin. Kainuun liitto huomioi asian jo lausunnossaan luonnoksesta hallituksen esitykseksi.

Porolaidunten hoito- ja käyttösuunnitelmassa olisi hallituksen esityksen mukaan kuvattava poroista viljelyksille ja vakitukselle asutukselle aiheutuvien haittojen ehkäisemiseen liittyvät käytännöt. Kainuun liitto pitää tätä hyvänä asiana. Sen sijaan se, ettei viljelyksille ja vakitukselle asetukselle aiheutuvien vahinkojen ehkäisemistä sisällytetä suunnitelman tavoitteisiin ja toimenpidevaihtoehtoihin Kainuun liitto pitää esitetyn lainsäädännön puutteena.

Kajaanissa 8.2.2026

Riikka Pirkkalainen
maakuntajohtaja
Kainuun liitto

Viite: lausuntopyyntöne 19.1.2026

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
kirjaamo@pohjois-karjala.fi
Pielisjoen linna, Siltakatu 2
80100 JOENSUU

LAUSUNTO POHJOIS-KARJALAN LIIKENNEJÄRJESTELMÄSUUNNITELMAN 2040 LUONNOKSESTA

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto on pyytänyt Kainuun liiton lausuntoa lausuntovaiheessa olevasta Pohjois-Karjalan liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta. Edellinen liikennejärjestelmäsuunnitelma valmistui vuonna 2020. Viime vuosien aikana toimintaympäristössä ja erityisesti geopoliittisessa tilanteessa tapahtuneet muutokset ovat tehneet suunnitelman päivittämisestä ajankohtaista. Myös muutokset kansallisessa toimintaympäristössä ovat edellyttäneet liikennejärjestelmän kehittämistarpeiden uudelleenarviointia.

Geopoliittisen tilanteen muutoksilla on ollut merkittäviä vaikutuksia Pohjois-Karjalan liikenteelliseen asemaan, erityisesti rajaliikenteeseen, liikennevirtoihin ja kustannuksiin. Tilanne on korostanut maakunnan merkitystä osana valtakunnan turvallisuutta, huoltovarmuutta ja sotilaallista liikkuvuutta. Rajan sulkeutuminen on muuttanut liikenteen suuntautumista ja nostanut esiin sisäisten yhteyksien sekä yhteyksien Etelä-Suomeen ja Eurooppaan merkityksen erityisesti elinkeinoelämän ja matkailun näkökulmasta. Pohjois-Karjalan asema kokonaisturvallisuuden kannalta keskeisenä rajamaakuntana edellyttää koko alueen elinvoimaisuuden turvaamista, jossa liikennejärjestelmällä on keskeinen rooli.

Uudistetussa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa painottuvat elinkeinoelämän toimintaedellytysten vahvistaminen, vihreän siirtymän tukeminen, investointeihin varautuminen sekä ulkoisen ja sisäisen saavutettavuuden parantaminen. Muuttuvassa toimintaympäristössä on tärkeää turvata Pohjois-Karjalan elinvoima, osaavan työvoiman saatavuus ja tuotannollisten investointien edellytykset. Edellisestä suunnitelmasta säilyviä teemoja ovat muun muassa arjen sujuva liikkuminen, liikenneturvallisuus ja kestävä liikennejärjestelmän kehittäminen sekä saavutettavuus.

Suunnitelman tavoitevuodeksi on asetettu vuosi 2040. Suunnitelma tuottaa tietoa myös maakuntaohjelman ja -suunnitelman päivitystyöhön sekä tuleviin maakuntakaavoihin.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnos

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto ja Kainuun liitto tekevät tiivistä liikennejärjestelmäyhteistyötä ylimaakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla. Liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksessa on hyvin tunnistettu muun muassa muuttuvan toimintaympäristön turvaamiseen liittyvät asiat sekä maakuntien väliset keskeiset yhteydet, kuutoskäytävä / valtatie 6 ja Karjalan radan pohjoisosa Joensuusta Kontiomäelle, jotka kytkevät Pohjois-Karjalan Kainuun kautta pohjoisen liikennejärjestelmään.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden edistäminen sekä tarpeiden viestiminen valtakunnalliseen päätöksentekoon edellyttää myös jatkossa aktiivista yhteistyötä maakuntien välillä.

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus, suunnittelujohtaja

Martti Juntunen, maankäyttöasiantuntija

Jakelu Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, kirjaamo

Tiedoksi Kainuun liitto, kirjaamo

Kainuun liitto

Kauppakatu 1

87100 Kajaani

040 722 0900

<https://kainuunliitto.fi>

2496992-4

Lupa- ja valvontavirasto
kirjaamo@lvv.fi
PL 20
13035 LVV

Viite: LVV-U/24157/2026

Lausunto Puolangan biokaasulaitoksen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

Lupa- ja valvontavirasto pyytää Kainuun liitolta lausuntoa Puolangan biokaasulaitoksen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (YVA-selostus). Honkainfra Oy suunnittelee Puolangalle uutta biokaasulaitosta, mikä sijoittuu Kirkonkylän luoteispuolelle ja Puolangan jätevedenpuhdistamon ja nykyisen biokaasulaitoksen pohjoispuolelle. Hankkeessa on tarkoitus tuottaa biokaasua käsittelemällä eloperäisiä jätteitä, kuten puhdistamolietteitä, karjanlantaa ja vihermassoja. Tuotettu biokaasu voidaan hyödyntää eri tavoin. Ensisijaisesti sitä on tarkoitus hyödyntää paikallisesti lämmöntuotannossa biokaasukattilassa ja sähkön ja lämmön tuotannossa laitoksen omassa CHP-laitoksessa, jolloin raakabiokaasusta pitää poistaa vesi ja rikkivetypitoisuus pitää saada alle 200 ppm. Tämän lisäksi biokaasua voidaan jalostaa paineistetuksi biometaaniksi (CBG) tai nesteytetyksi biometaaniksi (LBG), joka myydään loppukäyttäjille. Lisäksi laitoksella varaudutaan myös vastaanottamaan muualta tulevaa paineistettua biometaania ja nesteyttämään sitä.

Hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa (YVA) tarkastellaan seuraavia hankevaihtoehtoja:

- VE0 - Hanketta ei toteuteta. Hankealueella sijaitseva pilottibiokaasulaitos jatkaa toimintaansa ympäristölupansa mukaisesti.
- VE1 - Hanke toteutetaan 85 000 tonnin raaka-aineen käsittelykapasiteetilla. Raaka-aineiden energiantuotantopotentiaali on tässä vaihtoehdossa n. 37 GWh.
- VE2 - hanke toteutetaan 180 000 tonnin raaka-aineen käsittelykapasiteetilla. Raaka-aineiden energiantuotantopotentiaali on tässä vaihtoehdossa n. 78 GWh.

Lausunto ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

Kainuun liitto näkee myönteisenä asiana biokaasun ja kiertotalouden kehittämisen maakunnassa. Kainuun liitto pyytää huomioimaan, että maakunnan kehittämistä ohjaavat uudet strategiset ohjelmat eli maakuntasuunnitelma 2045 ja maakuntaohjelma 2026–2029 on hyväksytty 8.12.2025. Vaikka arviointiselostuksessa viitataan vanhoihin ohjelmiin, biokaasulaitoksen toteutuminen toteuttaa myös omalta osaltaan maakunnallisia kiertotalouden ja puhtaan siirtymän tavoitteita.

Kainuun liitto toteaa, että sen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta 3.6.2025

(Dnro 75/08.00.02/2025) antama lausunto on huomioitu pääasiassa riittävästi ja ympäristövaikutusten arviointiselostukseen on täydennetty tiedot voimassa olevasta tuulivoimamaakuntakaavasta 2035 (ei vielä lainvoimainen). Täsmennyksenä arviointiselostuksen sivulle 132 todetaan, että Kainuun tuulivoimamaakuntakaava, jonka ympäristöministeriö on vahvistanut 31.1.2017, on saanut lainvoiman KHO:n päätöksellä 21.5.2019. Kainuun liitto tarkentaa, että maakuntakaavayhdistelmä (viitattu arviointiselostuksen sivulla 133 ja ote kuvassa 62) on luonteeltaan epävirallinen.

Kainuun liitolla ei ole muuta lausuttavaa ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sanna Nikola-Määttä
ympäristöasiatuntija

Jakelu Lupa- ja valvontavirasto

Tiedoksi Kainuun liitto kirjaamo

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
040 722 0900
<https://kainuunliitto.fi>
2496992-4

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto
kaisa.iso-sipila@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyyntöne 10.2.2026, VNS 10/2025 vp

Asiantuntijalausunto valtioneuvoston selonteosta valtakunnalliseksi liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi vuosille 2026–2037 (Liikenne 12)

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto on pyytänyt mm. Kainuun liiton kirjallista asiantuntijalausuntoa Valtioneuvoston selonteosta valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2026–2037. Teemana on Liikenne 12 -selonteko lausunnon antajan toimialan osalta, erityisesti julkiseen talouteen ja valtion talousarvioon liittyvät näkökohdat. Kirjallinen materiaali on pyydetty toimittamaan viimeistään maanantaina 23.2.2026 klo 10.00 mennessä.

Valtioneuvoston selonteko valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta

1 Tausta ja yleisarvio

Kainuu on osa Pohjois-Suomea, mutta liikennejärjestelmän osalta alue nivoutuu vahvasti osaksi Itä-Suomea. Pohjoisten liikenneyhteyksien vahvistuessa koko itäisen Suomen kytkeytyminen pohjoisen liikennejärjestelmään tapahtuu Kainuun kautta.

Kainuun liitto pitää valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa (Liikenne 12) keskeisenä julkistalouden ohjausvälineenä, jolla vaikutetaan pitkäjänteisesti Suomen kilpailukykyyn, alueiden elinvoiman edellytyksiin, huoltovarmuuteen ja valtiontalouden kestävyYTEEN. Selonteossa korostuvat perustellusti perusväylänpidon merkitys, investointien priorisoinnin kustannustehokkuus sekä pohjoisen Suomen merkitys.

Kainuun liitto katsoo kuitenkin, että Liikenne 12 -suunnitelman rahoituksellinen ohjaus ja toimeenpanon painotukset eivät nykyisellään riittävästi tunnista

Kainuun ja koko Itä- ja Pohjois Suomen liikennejärjestelmän alueellisia erityispiirteitä. Näillä alueilla liikennejärjestelmän vaikuttavuus perustuu ennen kaikkea toimintavarmuuteen, saavutettavuuteen ja ennakoitavaan palvelutasoon, ei vain liikennemäärän painottamiseen. Tämä heikentää suunnitelman vaikuttavuutta sekä julkistalouden että esimerkiksi huoltovarmuuden näkökulmasta.

2 Kainuu sekä Itä- ja Pohjois-Suomi osana liikennejärjestelmän toimivaa kokonaisuutta

Kainuu on osa Itä- ja Pohjois-Suomea, joka muodostaa laajan, harvaan asutun ja pitkien etäisyyksien aluekokonaisuuden. Alueen liikennejärjestelmä palvelee samanaikaisesti:

- asukkaiden arjen liikkumista, työssäkäyntiä ja palvelujen saavutettavuutta
- henkilö- ja tavaraliikennettä palvelevien matka- ja kuljetusketjujen toimivuutta
- raaka-aineisiin ja luonnonvaroihin perustuvaa vientiteollisuutta (mm. matkailu)
- huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden edellyttämiä yhteyksiä
- rajaturvallisuutta ja sotilaallista liikkuvuutta.

Kainuun liitto korostaa, että henkilö- ja tavaraliikennettä palvelevien liikenne-
muotojen yhteen toimivuus sekä toimivat ja nopeat tietoliikenneyhteydet koko maassa ovat olennaisia valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuudelle. Kainuussa ja Itä- ja Pohjois-Suomessa eri liikennemuotojen – tie-, raide-, lento- ja joukkoliikenteen – sekä digitaalisten yhteyksien muodostama kokonaisuus on erityisen herkkä häiriöille.

Kainuun liitto kiinnittää huomiota siihen, että Itä- ja Pohjois-Suomessa esiintyy edelleen puutteita mobiiliverkkojen toimivuudessa ja peitossa sekä laajakaistayhteyksien saatavuudessa ja kapasiteetissa. Alueilla, joilla fyysiset palvelut ovat heikosti saavutettavissa, digitaalisten yhteyksien puutteet lisäävät fyysisen liikkumisen tarvetta, kasvattavat liikennejärjestelmän kustannuspaineita ja heikentävät alueiden elinvoimaa. Digitaalinen saavutettavuus on näillä alueilla olennainen osa liikennejärjestelmän kokonaisuutta ja sen kehittäminen on kustannustehokas keino vähentää fyysisen liikenteen tarvetta ja tukea alueellista tasa-arvoa.

Liikennejärjestelmän häiriöt Kainuussa sekä Itä- ja Pohjois-Suomessa heijastuvat siten suoraan elinkeinoelämän kustannuksiin, asukkaiden liikkumismahdollisuuksiin, työmarkkinoiden toimintaan ja pitkällä aikavälillä valtiontalouteen.

3 Huomiot ja toimenpide-esitykset

Kainuun liitto katsoo, että Liikenne 12 -suunnitelman tavoitteet ovat julkistalouden näkökulmasta perusteltuja, mutta niiden vaikuttava toteuttaminen edellyttää sekä Kainuun että koko Itä- ja Pohjois-Suomen liikennejärjestelmän roolin selkeämpää tunnistamista osana valtiontalouden riskienhallintaa, huoltovarmuutta ja alueellista tasa-arvoa.

Kainuun liitto esittää, että Liikenne 12 -suunnitelmaa ja sen toimeenpanoa täsmennetään seuraavin konkreettisin toimenpitein:

3.1 Pitkäjänteinen lentoliikenteen näkymän varmistaminen

Maakuntien ja pääkaupungin välinen kolmen tunnin saavutettavuus on turvattava Liikenne 12 suunnitelmassa. Iso osa Itä- ja Pohjois-Suomesta on saavuttamattomissa yhteiskunnan kolmen tunnin palvelulupauksen mukaisesti ilman lentoyhteyksiä. Pitkäjänteinen lentoasemaverkoston turvaaminen ja kehittäminen sekä lentoliikenteen varmistaminen valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa (Liikenne 12-suunnitelmassa) on välttämätöntä elinkeinoelämän kilpailukyvyille, investoinneille, kehittyvälle kansainväliselle matkailulle ja Kainuun alueen elinvoimalle.

Kainuun lentoyhteydet on varmistettava ilman katkoksia valtion ostopalveluina siihen saakka, kun markkinaehtoinen liikennöinti on todellisuudessa mahdollista, jotta olemme kohtuudella - ja yhteiskunnan palvelulupauksen mukaisesti - pääkaupungin suhteen saavutettavissa.

Liikenne 12 -suunnitelmassa esitettyä lentoasemaverkoston tarkastelua ei tule käyttää perusteena alueellisten lentoasemien aseman heikentämiselle tai niiden mahdolliselle pudottamiselle Finavian verkostosta. Kainuun liitto korostaa, että alueelliset lentoasemat ovat osa valtakunnallisesti merkittävää liikennejärjestelmää ja pitkämatkaista saavutettavuutta erityisesti alueilla, joilla maantie- ja rai- deliikenne eivät tarjoa ajallisesti kilpailukykyisiä vaihtoehtoisia yhteyksiä. Liikenne 12 -suunnitelman toimeenpano ei saa johtaa Kajaanin lentoaseman toimintaedellytysten, palvelutason tai osana valtakunnallista lentoasemaverkostoa olemisen heikentymiseen. Kainuun liitto korostaa, että Kajaanin lentoasema on Kainuun saavutettavuuden kannalta kriittinen infrastruktuuri, eikä sen roolia voida arvioida yksinomaan lyhyen aikavälin taloudellisten tunnuslukujen perusteella.

3.2 Rahoituskriteerien tarkistaminen

Liikenne 12 -suunnitelman rahoituksen kohdentaminen painottuu vahvasti liikennemääriin ja kasvukeskuksiin. Tämä on valtakunnallisen kokonaisuuden näkökulmasta ongelmallista alueilla, joissa:

- liikenneverkko on elinkeinoelämän ja arjen perusrakenne
- kuljetusketjut ovat pitkiä ja vaihtoehdot rajallisia, esim. harva valta- ja kantatieverkko
- verkon rapautuminen aiheuttaa nopeasti kasvavia kustannuksia
- saavutettavuus on kansainvälisen elinkeinoelämän toiminnan ja sijoittumisen ehdoton edellytys (esim. kasvava matkailu tai datatalousala)

Kainuun liitto katsoo, että ennakoiva liikennejärjestelmätyö Itä- ja Pohjois-Suomessa on valtiontaloudellisesti kustannustehokkaampaa kuin korjaavat toimenpiteet tai kuljetusketjujen häiriöistä aiheutuvat menetykset.

Rahoituksen kohdentamisessa tulee liikennemäärien sijasta painottaa nykyistä vahvemmin:

- elinkeinoelämän kuljetuksia palvelevan tieverkon toimivuutta ja rakenteellista kestävyyttä
- ratayhteyksien toimintavarmuutta ja häiriönsietokykyä
- pitkien kuljetusetäisyyksien alueiden ennakoitavaa ja tasalaatuista palvelutasoa

Myös Liikenne 12 -suunnitelmassa tunnistetut alueelliset erityispiirteet tulee kytkeä nykyistä sitovammin investointiohjelman valmisteluun, perusväylänpidon rahoitukseen ja talousarviopäätöksiin.

Tällainen rahoituskriteerien painotuksen muutos vähentää pitkän aikavälin korjausvelan kasvua, ehkäisee kuljetusketjujen häiriöistä aiheutuvia kustannuksia ja parantaa toimenpiteiden kokonaiskustannustehokkuutta valtiontalouden näkökulmasta.

Kainuun liitto pitää välttämättömänä, että valtio kantaa vastuun aidosti omistamastaan väyläverkosta sekä sen ylläpidosta ja kehittämisestä. Kainuun liitto ei tunnista selonteossa Liikenne 12 -suunnitelmaksi mainittuja valtion, kuntien ja muiden toimijoiden yhteisrahoitteisia hankkeita, joiden hyödyt rajautuisivat alueellisesti. Liikennejärjestelmä on kokonaisuus, jossa yksikin pullonkaula matkantai kuljetusketjussa voi aiheuttaa valtakunnallisen tai jopa kansainvälisen ketjun toimivuuden haasteen. Kustannusten siirtäminen kunnille voi pahimmillaan

saattaa Suomen kunnat ja kaupungit eriarvoiseen asemaan keskenään ja heikentää alueiden saavutettavuutta.

3.3 Perusväylänpidon rahoituksen nosto

Perusväylänpidon rahoitusta on nostettava pysyvästi, jotta alempiasteisen tieverkon kunto ja esimerkiksi sillat voidaan turvata erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa. Nykyinen rahoitustaso ei riitä estämään korjausvelan kasvua, ja sen seurauksena juuri vähäliikenteinen mutta elinkeinoelämälle ja huoltovarmuudelle sekä myös arjen sujuvalle liikkumiselle kriittinen tieverkko rapautuu ensimmäisenä.

Itä- ja Pohjois-Suomessa alempiasteinen tieverkko on elinkeinoelämän kuljetusten, asukkaiden arjen liikkumisen ja kokonaisturvallisuuden perusrakenne. Se on myös huoltovarmuuskysymys. Ilman perusväylänpidon rahoituksen tuntuva ja pitkäjänteistä vahvistamista tieverkon heikkeneminen kasvattaa kuljetuskustannuksia, heikentää yritystoiminnan ennakoitavuutta ja kasvattaa valtiontalouden riskejä normaali-, poikkeus- ja häiriötilanteissa.

3.4 Kehittämishankkeiden strategisen kokonaiskuvan kirkastaminen

Kainuun liitto pitää oikeana ratkaisua pohjoisen merkityksen tunnistamisen selonteossa Liikenne 12 -suunnitelmaksi. Sen ohella on välttämätöntä varmistaa Itä-Suomen ja Ten-T kattavan verkon kytkeytyminen pohjoisen liikennejärjestelmään ja kansainväliseen Ten-T ydinverkkoon (poikittaisyhteydet). Turvallisuuden toteutuminen käytännössä vaatii, että yhteydet länsirajalta ovat vahvat ja kattavat itärajalle saakka.

Selonteossa mainitaan erikseen Päärata ja Länsirata sekä mm. että kehittämissä erityistä huomiota kiinnitetään kriittisimpiin TEN-T-ydinverkkokäytävien pullonkauloihin. Rajallisten resurssien tilanteessa uhkana on, että panostukset keskitetään Kainuun ja Itä-Suomen ulkopuolelle ja kansantalouden kokonaiskuva, huoltovarmuuskysymykset ja kilpailukyvyyn varmistaminen jää huomioimatta. Esimerkiksi Ten-T kattavan verkon vahvistaminen sekä Karjalan ja Savon radan merkityksen tunnistaminen Liikenne 12 -suunnitelmassa on ehdottoman tärkeää.

4 Lopuksi

Kainuun liitto korostaa, että Kainuu ja koko Itä- ja Pohjois-Suomen liikennejärjestelmän toimivuus on valtiontaloudellinen ja huoltovarmuuteen liittyvä kysymys, ei vain alueellinen intressi. Liikenne 12 -suunnitelman viimeistelyssä ja

toimeenpanossa tulee varmistaa, että rahoitus, palvelutaso ja saavutettavuus tukevat kustannustehokkaasti koko Suomen elinvoimaa, turvallisuutta ja taloudellista kestävyyttä.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus, suunnittelujohtaja

Jakelu Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto, kaisa.iso-sipila@eduskunta.fi

Tiedoksi Kainuun liitto, kirjaamo

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
040 722 0900
<https://kainuunliitto.fi>
2496992-4

Viite: lausuntopyyntöne 22.1.2026

Suomussalmen kunta
kunta@suomussalmi.fi

Lausunto Suomussalmen Alanteenjärvi-Parvajärvi rantaosayleiskaavan ehdotus

Suomussalmen kunta on pyytänyt Kainuun liitolta lausuntoa Alanteenjärvi-Parvajärvi rantaosayleiskaavan kaavaehdotuksesta. Alanteenjärvi ja Parvajärvi sijaitsevat Suomussalmen kuntakeskuksen kaakkoispuolella. Alueella on noin 43 km rantaviivaa pois lukien saaret. Rantaosayleiskaavalla ohjataan rantavyöhykkeen maankäyttöä ja rakentamista. Kaavassa osoitetaan ympärivuotisen asumisen ja loma-asumisen rakennuspaikkoja sekä määritellään rakentamisen mitoitustavoitteet.

Yleiskaava laaditaan alueidenkäyttölain 72 §: mukaisena oikeusvaikutteisena yleiskaavana, jota voidaan käyttää rakennusluvan myöntämisen perusteena. Tavoitteena on kaavoittaa alueelle kohtuullinen määrä uusia rakennuspaikkoja pääasiassa loma-asutukseen, mutta mahdollisuuksien mukaan taajaman lähialueella myös asumiseen. Tavoitteena on myös selvittää alueella olevat suojelualueet ja -kohteet sekä luonnon, maiseman ja virkistyskäytön kannalta erityiset alueet ja varmistaa maanomistajien tasapuolinen kohtelu.

Kainuun liitto on antanut lausunnon Alanteenjärvi-Parvajärvi rantaosayleiskaavan kaavaluonnoksesta 12.5.2025 (Dnro 117/08.00.00/2024).

Rantaosayleiskaavaehdotus

Rantaosayleiskaavaehdotus on selkeä kokonaisuus, ja sen kaavaselostuksessa on esitetty ajantasainen tieto Kainuun maakuntakaavatilanteesta. Kaavaehdotuksessa on otettu huomioon kaava-alueeseen kohdistuvat maakuntakaavamerkinnot, -määräykset sekä yleiset suunnittelumääräykset.

Alanteenjärvi-Parvajärven rantaosayleiskaavaehdotus tukee osaltaan maakuntavaltuustossa 8.12.2025 hyväksytyyn Kainuun maakuntaohjelman 2026–2029 sekä Kainuu 2045 -vision tavoitteita vahvistamalla muun muassa vetovoimaa sekä monipaikkaista asumista.

Osayleiskaavaehdotuksen kaavaselostukseen on huomioitu Kainuun liiton kaavaluonnokseen antama lausunto. Kappaleen 2.1.2 "Maakuntakaava" kuvan kuvatekstiin olisi hyvä huomioida, että Kainuun tuulivoimamaakunta 2035 on voimassa, vaikka se ei ole vielä lainvoimainen. Kaavaluonnokseen annettu lausunto on hyvä ottaa huomioon myös rantaosayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ja Kainuun maakuntakaavan epävirallisesta yhdistelmäkarttakuvasta tulisi muuttaa vuosi "2023" vuoteen 2035 tuulivoimamaakuntakaavaan viitatessa OAS:ssa.

Kainuun liitolla ei ole muuta lausuttavaa rantaosayleiskaavaehdotuksesta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus, suunnittelujohtaja

Marilla Viitanen, vs. maankäyttöasiantuntija

Jakelu Suomussalmen kunta, kirjaamo

Tiedoksi Kainuun liitto, kirjaamo

Kainuun liitto

Kauppakatu 1

87100 Kajaani

040 722 0900

<https://kainuunliitto.fi>

2496992-4

Kajaanin kaupunginhallitus
kajaani@kajaani.fi
PL 133
87101 Kajaani

Viite: Lausuntopyyntö 27.1.2026

Lausunto Otanmäki-Humpinsuo osayleiskaavaehdotuksesta

Kajaanin kaupunki on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Otanmäki-Humpinsuon osayleiskaavaehdotuksesta. Osayleiskaavan suunnittelualue sijaitsee Kajaanin kaupungin länsiosassa, Otanmäen taajaman itäpuolella. Osayleiskaavoitettava alue alkaa Otanmäen asemakaava-alueesta jatkuen itään Vuolijoen sähköasemalle. Pohjoisosa ulottuu osin Kokkolantien (VT28) pohjoispuolelle, ja etelään alue jatkuu yli junaradan Suurisuolle entiselle turvetuotantoalueelle saakka. Alueen länsireuna seurailee Ryynäsentietä. Kaavoitettavan alueen pinta-ala on pienentynyt kaavaluonnosvaiheesta noin 300 ha ollen noin 1 870 hehtaaria. Kaava laaditaan oikeusvaikutteisena osayleiskaavana, joka ohjaa rakennettavien alueiden asemakaavoitusta.

Lausuntopyynnön mukaisesti osayleiskaavan tarkoitus on mahdollistaa teollisuusalueen rakentuminen valtatie ääreen. Osayleiskaava on tarkoitus laatia siten, että se mahdollistaa erityyppisten toimintojen sijoittamisen alueelle. Tavoitteena on lisäksi vaalia ja kehittää virkistysalueita ja -reittejä sekä vaalia maakunnallista ekologista yhteyttä. Kaavassa huomioidaan paikalliset luontoarvot. Yhtenä tavoitteena on lisäksi mahdollistaa luonnon monimuotoisuuden kompensatio-ohjelmien toteuttamista tai kohteiden ennallistamista kaava-alueella.

Lausunto osayleiskaavaehdotuksesta

Osayleiskaava ja sen muu kaava-aineisto on laadittu selkeästi. Kaavaselostuksessa on huomioitu maakunnan kehitystä pitkällä ja keskipitkällä aikavälillä ohjaavat lakisääteiset ja strategiset asiakirjat, maakuntasuunnitelma 2045 ja maakuntaohjelma 2026-2029. Kainuun liitto toteaa, että osayleiskaava tukee maakuntaohjelman tavoitteita teollisten symbioosien vahvistamisesta.

Osayleiskaavan kaavaselostuksen kohdassa 6.5 "Osayleiskaavan suhde maakuntasuunnitelmaan, -ohjelmaan ja -kaavoitukseen" todetaan, että maakuntakaavan ampumarata-kohdemerkinnällä (en) on osoitettu puolustusvoimien käytössä ja siviilikäytössä olevia ampumaratoja. Kainuun liitto toteaa tarkennuksena, että maakuntakaavassa on osoitettu ampuradat maakuntakaavamerkinnällä ea. Merkinnällä en on osoitettu maakunnan energihuollon kannalta tärkeät voimalat sekä muuntamo ja sähköasema-alueet. Lisäksi kaavaselostuksessa todetusta poiketen maakuntakaavassa on osoitettu vain yksi energihuollon alue (en),

Vuolijoen suurmuuntamoalue, joka sijaitsee yleiskaavan suunnittelualueella. Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 on tehty tätä koskeva tekninen sijaintikorjaus.

Otanmäki-Humpinsuon osayleiskaavan kaava-aineistossa on arvioitu monipuolisesti osayleiskaavan suhdetta maakuntakaavaan. Kainuun liitto toteaa, että voimassa oleva maakuntakaava on ollut ohjeena Otanmäki-Humpinsuon osayleiskaavaa laadittaessa ja maakuntakaavoitus on otettu huomioon yleiskaavoituksessa. Osayleiskaavan kaavaratkaisut eivät ole ristiriidassa maakuntakaavan keskeisten tavoitteiden ja periaatteiden kanssa.

Kainuun liitolla ei ole muuta lausuttavaa osayleiskaavaehdotuksesta.

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sanna Nikola-Määttä
ympäristöasiatuntija

Jakelu Kajaanin kaupunki kirjaamo

Tiedoksi Kainuun liitto kirjaamo

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
040 722 0900
<https://kainuunliitto.fi>
2496992-4

Lupa- ja valvontavirasto
kirjaamo@lvv.fi
PL 20
13035 LVV

Viite: LVV-U/25837/2026

Lausunto Vaalan Liminkankaan vihreän vedyn jalostamon YVA-ohjelmasta

Lupa- ja valvontavirasto on pyytänyt Kainuun liiton lausuntoa Vetyalfa Oy:n Liminkankaan vihreän vedyn jalostamon YVA-ohjelmasta. Vetyalfa Oy suunnittelee Vaalan kuntaan Liminkankaan alueelle vihreän vedyn jalostamoita. Hankkeessa suunnitellaan enimmillään noin 1000 MW:n vedynerotus- ja synteettisten sähköpolttoaineiden tuotantolaitosta sekä noin 120 MWp aurinkovoiman tuotantoaluetta. Hankkeessa rakennetaan lisäksi n. 6,2 kilometrin mittaiset 400 kV ja 400+110 kV voimajohtot Fingridin Lumimäen sähköasemalle, vedenottolinja sekä pistoraide Liminpuron liikennepaikalle. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioidaan seuraavat vaihtoehdot:

- VE0: Hanketta ei toteuteta.
- VE1: Hankkeen toteuttaminen, sisältäen vihreän vedyn tuotannon 1 000 MW:n maksimikapasiteetilla sekä noin 120 MWp aurinkovoimapuiston perustamisen tuotantolaitosalueen pohjoispuolelle.
- VE2: Hankkeen toteuttaminen, sisältäen vihreän vedyn tuotannon ja vedyn jatkojalostamisen metaaniksi, metanoliiksi, ammoniakiksi tai e-SAF-polttoaineeksi 1 000 MW:n maksimikapasiteetilla.
 - VE2a: vedyn tuotanto ja sen jatkojalostus e-metaaniksi
 - VE2b: vedyn tuotanto ja sen jatkojalostus e-metanoliiksi
 - VE2c: vedyn tuotanto ja sen jatkojalostus e-ammoniakiksi
 - VE2d: vedyn tuotanto ja sen jatkojalostus e-SAF-polttoaineeksi, jolloin jalostuksessa syntyy myös muita e-hiilivetyypolttoaineita, kuten e-dieseliä ja e-naftaa
- VE3: Hankkeen toteuttaminen, sisältäen VE2 mukaisen toiminnan sekä noin 120 MWp aurinkovoimapuiston perustamisen tuotantolaitosalueen pohjoispuolelle.

Vedenottolinja

- VVE1: Vedenottolinja rakennetaan hankealueen eteläpuolelle Kivesniemeen, johon sijoitetaan pumppaamo. Vesistöstä ruopattava massamäärä on 1 400 m³ltr.
- VVE2: Vedenottolinja rakennetaan hankealueen länsipuolelle Kukkolankankaalle saarien Iso-Kaattari ja Lamponen välille, johon sijoitetaan pumppaamo. Vesistöstä ruopattava massamäärä on 5 750 m³ltr.

Kaikki arvioitavat hankevaihtoehdot VE1, VE2 sekä VE3 sisältävät myös hankealueelle rakennettavan pistoraitteen, kaksi vaihtoehtoista vedenottolinjaa VVE1 ja VVE2 sekä voimajohtoyhteyden hankealueelta Lumimäen sähköasemalle.

Lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on laadittu selkeästi. Suunniteltu hanke sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa sijaitsevaan Vaalan kuntaan Liminkankaan alueelle, joka rajoittuu Kainuun maakuntaan. YVA-ohjelmassa on tunnistettu myös voimassa olevat Kainuun maakuntakaavat ja keskeiset maakuntakaavamerkinnät ja -määräykset. Koko Kainuun maakuntakaava-alueetta koskevien yleisten suunnittelumääräysten osalta on tarpeen huomioida myös liikenneturvallisuus, energiasiirron lisäksi. Ympäristövaikutusten arviointiohjelman kuvassa 8-1 esitetty Kainuun maakuntakaavojen aineisto perustuu Harmonisoidut maakuntakaavat e-palveluiksi (HAME) -hankkeen mukaiseen esitystapaan, joka on luonteeltaan epävirallinen. Kainuun liitto pyytää arviointiohjelman selkeyttämiseksi, että siinä käytetään samoja maakuntakaavamerkintöjen symboleja ja esitystapaa kuin Kainuun maakuntakaavoituksessa. Arviointiohjelmassa on mahdollista hyödyntää epävirallista yhdistelmämaakuntakaavakarttaa, jossa voimassa olevat maakuntakaavamerkinnät ovat samalla visuaalisella esitystavalla kuin ne ovat virallisessa maakuntakaavoituksessa. Yhdistelmämaakuntakaavakartta löytyy Kainuun liiton verkkosivuilta.

Kainuun liitto pitää ehdottoman tärkeänä, että hankkeen merkittävät vaikutukset arvioidaan yli maakuntarajan Kainuun alueelle. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on huomioitava myös eri hankkeiden sähkönsiirto. Vedynjalostamon sähkönsiirto on suunniteltu Lumimäen sähköasemalle Kainuun maakuntaan, Paltamon kunnan alueelle, johon on mahdollisesti liittymässä myös Kainuun maakunnassa suunnitteilla olevia tuulivoimahankkeita. On tärkeää tunnistaa keskeiset muut hankkeet ja näiden muodostamat yhteisvaikutukset.

Kainuun liitolla ei ole muuta lausuttavaa arviointiohjelmasta.

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sanna Nikola-Määttä
ympäristöasiantuntija

Jakelu

Tiedoksi Kainuun liitto kirjaamo

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
040 722 0900
<https://kainuunliitto.fi>
2496992-4

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyyntönnö 26.2.2026, VNS 10/2025 vp

Asiantuntijalausunto Valtioneuvoston selonteosta valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2026-2037

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt mm. Kainuun liiton kirjallista asiantuntijalausuntoa Valtioneuvoston selonteosta valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2026–2037. Kirjallinen asiantuntijalausunto on pyydetty toimittamaan viimeistään maanantaina 9.3.2026 klo 10.00 mennessä.

Valtioneuvoston selonteko valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta

1 Tausta ja yleisarvio

Kainuu on osa Pohjois-Suomea, mutta liikennejärjestelmän osalta alue nivoutuu vahvasti osaksi Itä-Suomea. Pohjoisten liikenneyhteyksien vahvistuessa koko itäisen Suomen kytkeytyminen pohjoisen liikennejärjestelmään tapahtuu Kainuun kautta.

Kainuun liitto pitää valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa (Liikenne 12) keskeisenä välineenä, jolla vaikutetaan pitkäjänteisesti Suomen kilpailukykyyn, alueiden elinvoiman edellytyksiin, huoltovarmuuteen ja valtiontalouden kestävyYTEEN. Selonteossa korostuvat perustellusti perusväylänpidon merkitys, investointien priorisoinnin kustannustehokkuus sekä pohjoisen Suomen merkitys.

Kainuun liitto katsoo kuitenkin, että Liikenne 12 -suunnitelman rahoituksellinen ohjaus ja toimeenpanon painotukset eivät nykyisellään riittävästi tunnista Kainuun ja koko Itä- ja Pohjois-Suomen liikennejärjestelmän alueellisia erityispiirteitä. Näillä alueilla liikennejärjestelmän vaikuttavuus perustuu ennen kaikkea toimintavarmuuteen, saavutettavuuteen ja ennakoitavaan palvelutasoon, ei vain

liikennemäärän painottamiseen. Tämä heikentää suunnitelman vaikuttavuutta sekä julkistalouden että esimerkiksi huoltovarmuuden näkökulmasta.

2 Kainuu sekä Itä- ja Pohjois-Suomi osana liikennejärjestelmän toimivaa kokonaisuutta

Kainuu on osa Itä- ja Pohjois-Suomea, joka muodostaa laajan, harvaan asutun ja pitkien etäisyyksien aluekokonaisuuden. Alueen liikennejärjestelmä palvelee samanaikaisesti:

- asukkaiden arjen liikkumista, työssäkäyntiä ja palvelujen saavutettavuutta
- henkilö- ja tavaraliikennettä palvelevien matka- ja kuljetusketjujen toimivuutta
- raaka-aineisiin ja luonnonvaroihin perustuvaa vientiteollisuutta (mm. matkailu)
- huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden edellyttämiä yhteyksiä
- rajaturvallisuutta ja sotilaallista liikkuvuutta.

Kainuun liitto korostaa, että henkilö- ja tavaraliikennettä palvelevien liikenne-
muotojen yhteen toimivuus sekä toimivat ja nopeat tietoliikenneyhteydet koko maassa ovat olennaisia valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuudelle. Kainuussa ja Itä- ja Pohjois-Suomessa eri liikennemuotojen – tie-, raide-, lento- ja joukkoliikenteen – sekä digitaalisten yhteyksien muodostama kokonaisuus on erityisen herkkä häiriöille.

Kainuun liitto kiinnittää huomiota siihen, että Itä- ja Pohjois-Suomessa esiintyy edelleen puutteita mobiiliverkkojen toimivuudessa ja peitossa sekä laajakaistayhteyksien saatavuudessa ja kapasiteetissa. Alueilla, joilla fyysiset palvelut ovat heikosti saavutettavissa, digitaalisten yhteyksien puutteet lisäävät fyysisen liikkumisen tarvetta, kasvattavat liikennejärjestelmän kustannuspaineita ja heikentävät alueiden elinvoimaa. Digitaalinen saavutettavuus on näillä alueilla olennainen osa liikennejärjestelmän kokonaisuutta ja sen kehittäminen on kustannustehokas keino vähentää fyysisen liikenteen tarvetta ja tukea alueellista tasa-arvoa.

Liikennejärjestelmän häiriöt Kainuussa sekä Itä- ja Pohjois-Suomessa heijastuvat siten suoraan elinkeinoelämän kustannuksiin, asukkaiden liikkumismahdollisuuksiin, työmarkkinoiden toimintaan ja pitkällä aikavälillä valtiontalouteen.

3 Huomiot ja toimenpide-esitykset

Kainuun liitto katsoo, että Liikenne 12 -suunnitelman tavoitteiden vaikuttava toteuttaminen edellyttää sekä Kainuun että koko Itä- ja Pohjois-Suomen liikennejärjestelmän roolin selkeämpää tunnistamista osana valtiontalouden riskienhallintaa, huoltovarmuutta ja alueellista tasa-arvoa.

Kainuun liitto esittää, että Liikenne 12 -suunnitelmaa ja sen toimeenpanoa täsmennetään seuraavin konkreettisin toimenpitein:

3.1 Pitkäjänteinen lentoliikenteen näkymän varmistaminen

Maakuntien ja pääkaupungin välinen kolmen tunnin saavutettavuus on turvattava Liikenne 12 suunnitelmassa. Iso osa Itä- ja Pohjois-Suomesta on saavuttamattomissa yhteiskunnan kolmen tunnin palvelulupauksen mukaisesti ilman lentoyhteyksiä. Pitkäjänteinen lentoasemaverkoston turvaaminen ja kehittäminen sekä lentoliikenteen varmistaminen valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa (Liikenne 12-suunnitelmassa) on välttämätöntä elinkeinoelämän kilpailukyvyille, investoinneille, kehittyvälle kansainväliselle matkailulle ja Kainuun alueen elinvoimalle.

Kainuun lentoyhteydet on varmistettava ilman katkoksia valtion ostopalveluina siihen saakka, kun markkinaehtoinen liikennöinti on todellisuudessa mahdollista, jotta olemme kohtuudella - ja yhteiskunnan palvelulupauksen mukaisesti - pääkaupungin suhteen saavutettavissa.

Liikenne 12 -suunnitelmassa esitettyä lentoasemaverkoston tarkastelua ei tule käyttää perusteena alueellisten lentoasemien aseman heikentämiselle tai niiden mahdolliselle pudottamiselle Finavian verkostosta. Kainuun liitto korostaa, että alueelliset lentoasemat ovat osa valtakunnallisesti merkittävää liikennejärjestelmää ja pitkämatkaista saavutettavuutta erityisesti alueilla, joilla maantie- ja rai-deliikenne eivät tarjoa ajallisesti kilpailukykyisiä vaihtoehtoisia yhteyksiä. Liikenne 12 -suunnitelman toimeenpano ei saa johtaa Kajaanin lentoaseman toimintaedellytysten, palvelutason tai osana valtakunnallista lentoasemaverkostoa olemisen heikentymiseen. Kainuun liitto korostaa, että Kajaanin lentoasema on Kainuun saavutettavuuden kannalta kriittinen infrastruktuuri, eikä sen roolia voida arvioida yksinomaan lyhyen aikavälin taloudellisten tunnuslukujen perusteella.

3.2 Rahoituskriteerien tarkistaminen

Liikenne 12 -suunnitelman rahoituksen kohdentaminen painottuu vahvasti liikennemääriin ja kasvukeskuksiin. Tämä on valtakunnallisen kokonaisuuden näkökulmasta ongelmallista alueilla, joissa:

- liikenneverkko on elinkeinoelämän ja arjen perusrakenne
- kuljetusketjut ovat pitkiä ja vaihtoehdot rajallisia, esim. harva valta- ja kantatieverkko
- verkon rapautuminen aiheuttaa nopeasti kasvavia kustannuksia
- saavutettavuus on kansainvälisen elinkeinoelämän toiminnan ja sijoittumisen ehdoton edellytys (esim. kasvava matkailu tai datatalousala)

Kainuun liitto katsoo, että ennakoiva liikennejärjestelmätyö Itä- ja Pohjois-Suomessa on valtiontaloudellisesti kustannustehokkaampaa kuin korjaavat toimenpiteet tai kuljetusketjujen häiriöistä aiheutuvat menetykset.

Rahoituksen kohdentamisessa tulee liikennemäärien sijasta painottaa nykyistä vahvemmin:

- elinkeinoelämän kuljetuksia palvelevan tieverkon toimivuutta ja rakenteellista kestävyyttä
- ratayhteyksien toimintavarmuutta ja häiriönsietokykyä
- pitkien kuljetusetäisyyksien alueiden ennakoitavaa ja tasalaatuista palvelutasoa

Myös Liikenne 12 -suunnitelmassa tunnistetut alueelliset erityispiirteet tulee kytkeä nykyistä sitovammin investointiohjelman valmisteluun, perusväylänpidon rahoitukseen ja talousarviopäätöksiin.

Tällainen rahoituskriteerien painotuksen muutos vähentää pitkän aikavälin korjausvelan kasvua, ehkäisee kuljetusketjujen häiriöistä aiheutuvia kustannuksia ja parantaa toimenpiteiden kokonaiskustannustehokkuutta valtiontalouden näkökulmasta.

Kainuun liitto pitää välttämättömänä, että valtio kantaa vastuun aidosti omistamastaan väyläverkosta sekä sen ylläpidosta ja kehittämisestä. Kainuun liitto ei tunnista selonteossa Liikenne 12 -suunnitelmaksi mainittuja valtion, kuntien ja muiden toimijoiden yhteisrahoitteisia hankkeita, joiden hyödyt rajautuisivat alueellisesti. Liikennejärjestelmä on kokonaisuus, jossa yksikin pullonkaula matkantai kuljetusketjussa voi aiheuttaa valtakunnallisen tai jopa kansainvälisen ketjun toimivuuden haasteen. Kustannusten siirtäminen kunnille voi pahimmillaan

saattaa Suomen kunnat ja kaupungit eriarvoiseen asemaan keskenään ja heikentää alueiden saavutettavuutta.

3.3 Perusväylänpidon rahoituksen nosto

Perusväylänpidon rahoitusta on nostettava pysyvästi, jotta alempiasteisen tieverkon kunto ja esimerkiksi sillat voidaan turvata erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa. Nykyinen rahoitustaso ei riitä estämään korjausvelan kasvua, ja sen seurauksena juuri vähäliikenteinen mutta elinkeinoelämälle ja huoltovarmuudelle sekä myös arjen sujuvalle liikkumiselle kriittinen tieverkko rapautuu ensimmäisenä.

Itä- ja Pohjois-Suomessa alempiasteinen tieverkko on elinkeinoelämän kuljetusten, asukkaiden arjen liikkumisen ja kokonaisturvallisuuden perusrakenne. Se on myös huoltovarmuuskysymys. Ilman perusväylänpidon rahoituksen tuntuva ja pitkäjänteistä vahvistamista tieverkon heikkeneminen kasvattaa kuljetuskustannuksia, heikentää yritystoiminnan ennakoitavuutta ja kasvattaa valtiontalouden riskejä normaali-, poikkeus- ja häiriötilanteissa.

3.4 Kehittämishankkeiden strategisen kokonaiskuvan kirkastaminen

Kainuun liitto pitää oikeana ratkaisua pohjoisen merkityksen tunnistamisen selonteossa Liikenne 12 -suunnitelmaksi. Sen ohella on välttämätöntä varmistaa Itä-Suomen ja Ten-T kattavan verkon kytkeytyminen pohjoisen liikennejärjestelmään ja kansainväliseen Ten-T ydinverkkoon (poikittaisyhteydet). Turvallisuuden toteutuminen käytännössä vaatii, että yhteydet länsirajalta ovat vahvat ja kattavat itärajalle saakka.

Selonteossa mainitaan erikseen Päärata ja Länsirata sekä mm. että kehittämissä erityistä huomiota kiinnitetään kriittisimpiin TEN-T-ydinverkkokäytävien pullonkauloihin. Rajallisten resurssien tilanteessa uhkana on, että panostukset keskitetään Kainuun ja Itä-Suomen ulkopuolelle ja kansantalouden kokonaiskuva, huoltovarmuuskysymykset ja kilpailukyvyn varmistaminen jää huomioimatta. Esimerkiksi Ten-T kattavan verkon vahvistaminen sekä Karjalan ja Savon radan merkityksen tunnistaminen Liikenne 12 -suunnitelmassa on ehdottoman tärkeää.

4 Lopuksi

Kainuun liitto korostaa, että Kainuu ja koko Itä- ja Pohjois-Suomen liikennejärjestelmän toimivuus on koko Suomen liikennejärjestelmän tasapainoista kehittämistä. Liikenne 12 -suunnitelman viimeistelyssä ja toimeenpanossa tulee

varmistaa, että verkkojen toimintavarmuus, palvelutaso ja saavutettavuus toteutuvat koko maassa. Valtakunnallisen liikennejärjestelmän tulee palvella tasapuolisesti kaikkia alueita ja turvata sekä henkilö- että tavaraliikenteen sujuvat yhteydet.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus, suunnittelujohtaja

Jakelu Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta, LiV@eduskunta.fi

Tiedoksi Kainuun liitto, kirjaamo

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
040 722 0900
<https://kainuunliitto.fi>
2496992-4

Viite: lausuntopyyntöne 11.2.2026

Kajaanin kaupunki
Kaavoitus
kajaani@kajaani.fi
PL 133
87101 KAJAANI

LAUSUNTO ASEMAKAAVAN MUUTOKSEN LUONNOKSESTA, TIMPERINTIE 3, BILTEMA, KAJAANI

Kajaanin kaupunki on pyytänyt Kainuun liiton lausuntoa Timperintie 3, Biltema, asemakaavaluonnoksesta. Asemakaavan muuttaminen on vireillä Petäisenniskan kaupunginosassa, noin kahden kilometrin päässä ydinkeskustasta kaakkoon, Timperintien ja Varistien risteyksen eteläpuolella osoitteessa Timperintie 3. Alueella on toiminut aikaisemmin Kainuun ammattiopisto (entinen kotiteollisuuskoulu) ja viimeisimmäksi kaupungin varikko. Alueella olleet rakennukset on purettu kesällä 2025.

Asemakaavan muutoksen tavoitteena on mahdollistaa seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön sijoittuminen alueelle.

Asemakaavan muutos koskee korttelin 17 tonttia 4, jonka käyttötarkoitus on pääasiassa opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue. Rakennusoikeutta tontilla on 7960 k-m². Kaavamuutosalue on 19899 m².

Asemakaavan muutoksella muodostuu kortteliin 17 Liikerakennusten korttelialue, jolle saa sijoittaa tilaa vaativan erikoistavaran vähittäiskaupan suuryksikön, jonka valikoima voi sisältää ei-keskustahakuista erikoistavarakauppaa. Alueelle ei saa sijoittaa päivittäistavarakauppaa (KM-2). Liikerakennusten korttelialue muodostaa yhden tontin, jonka pinta-ala on 17956 m². Kaavamuutosalueen rakennusoikeus on 8000 k-m².

Asemakaavan muutoksen, sitovan tonttijaon ja kaavan toteuttamista koskevat sopimukset hyväksyvät kaupunginvaltuusto. Jos asemakaavan toteuttamista koskeviin sopimuksiin yksityisten maanomistajien kanssa ei päästä, käytetään AKL:n 12a luvun mukaista kehittämiskorvausmenettelyä.

Asemakaavan luonnos

Kainuun liitto toteaa, että Kainuun vaihemaakuntakaavan 2030 vähittäiskaupan suuryksiköjä (km) koskeva maakuntakaavamerkintä ja suunnittelu-määräys sekä muu voimassa oleva Kainuun maakuntakaavoitus

ovat olleet ohjeena Timperintien 3 asemakaavan muutosta ja kaavaluonnosta laadittaessa.

Maakuntakaavassa osoitetun vähittäiskaupan suuryksikön km-kohdemerkinnän yleispiirteinen sijainti on tarkentunut asemakaavan luonnoksessa Timperintien alueella.

Asemakaavan luonnoksessa on tarkasteltu monipuolisesti muun muassa kaupan palvelujen saavutettavuutta sekä vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittämiseen ja rakennettuun ympäristöön.

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa asemakaavan luonnokseen.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus, suunnittelujohtaja

Martti Juntunen, maankäyttöasiantuntija

Jakelu Kajaanin kaupunki, kirjaamo

Tiedoksi Kainuun liitto, kirjaamo

Kainuun liitto

Kauppakatu 1

87100 Kajaani

040 722 0900

<https://kainuunliitto.fi>

2496992-4